

ควน ทวนยก

ศิลปินี่พื้นบ้านแห่งทศวรรษ

สนิท บุญฤทธิ์ *

ขณะที่สถาบันอุดมศึกษาทั้งหลายเร่งแข่งขันกันคัดสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิที่วัดกันด้วยระดับปริญญาจากการผ่านการศึกษาในระบบ ตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท จนกระทั่งปริญญาเอกมาเป็นอาจารย์ผู้สอน เพื่อแสดงศักยภาพทางวิชาการเป็นเบื้องต้นและเพื่อควมมีหน้ามีตาของสถาบันเป็นที่สุดนั้น เชื่อหรือไม่ว่า คนที่ผ่านการศึกษาในระบบมาแค่เพียง ป.4 มีอาชีพเป็นนักการยยามชั่วโมงว่างจากงานภารกิจก็หันมาช่วยแม่บ้านขายของนั้น ก็ได้มีโอกาสเลื่อนฐานะเข้ามามีร่วมแถวกับผู้สอนคนอื่น ๆ อย่างเต็มภาคภูมิในฐานะศิลปินี่ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางดนตรีพื้นบ้าน ที่แม้แต่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับสูงในระบบมาก็ไม่มีความสามารถเท่าเทียมได้

ตั้งแต่ นายเคียง อ่อนแก้ว ครูปีแห่งบ้านเขารูปช้าง กับ นายเลื่อน แก้วแจ่มแจ้ง ครูปีคูบารมีหนึ่งกัน ทองหล่อ บ้านน้ำกระจ่าย ได้ปลดระวางตัวเองตามวัยอันร่วงโรยรีบหนีแห่งสังขารไป นาย ควน ทวนยก ก็จึงมาเป็นนายปีคนเดียวในจังหวัดสงขลาที่มีชื่อเสียงผาดขึ้นทาบรัชมีครูปีทั้งสองในปัจจุบัน

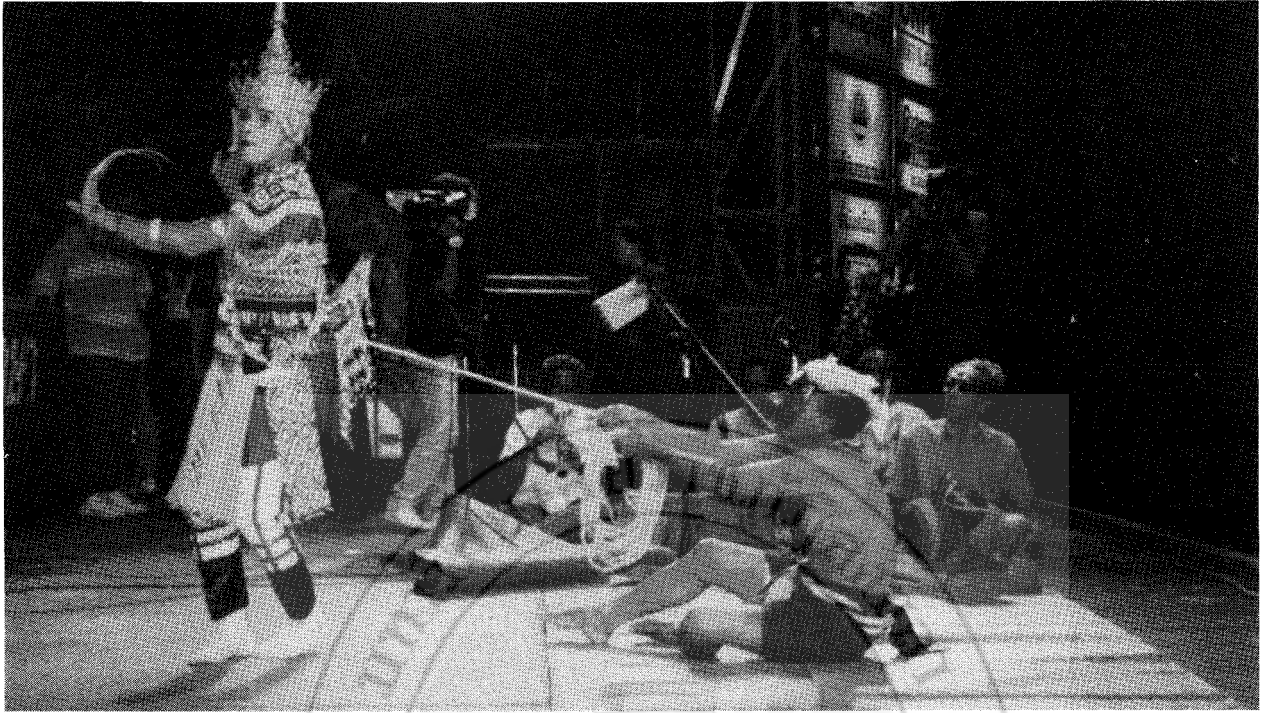
แล้วนาย ควน ทวนยก เป็นใครมาจากไหน

กำเนิด

บ้านหนองหอยออก ต.วัดขนุน อ.สิงหนคร จ.สงขลา เมื่อ 60 ปีล่วงมาแล้ว นางตั้ง (ไสยะ) ทวนยก ได้ให้กำเนิดบุตรชายคนหนึ่งและเพียงคนเดียวเท่านั้น เมื่อวันพุธที่ 18 ตุลาคม 2482 ตรงกับวันขึ้น 5 ค่ำ เดือน 11 ปีเถาะ โดยนายคล้อย ทวนยก ผู้เป็นบิดาได้ตั้งชื่อให้บุตรว่า คทวนยก ดังที่รู้จักกันดีในปัจจุบัน



*ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ผู้อำนวยการสำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏสงขลา



หลังจากจบชั้น ป.4 จากโรงเรียนวัดवास
บ้านหนองหอยออกแล้ว พออายุได้ 16 ปี บรรพชาเป็น
สามเณร 1 พรรษา ครั้นอายุ 21 ปี อุปสมบทอีกครั้ง ณ
ที่วัดวาสนั่นเอง ช่วงเวลา 1 พรรษาที่อุปสมบทอยู่นั้น
ก็ได้ศึกษาพระธรรมบทนักธรรมตรี แต่ยังไม่ทันได้สอบ
ก็ครบ 1 พรรษา ลาสิกขาบทกลับมาเป็นอุบาสกเสียก่อน

นายควน ทวนยก แต่งงานกับนางเจียม
(อ่อนแก้ว) ทวนยก บุตรของหนึ่งเลื่อน พานยาว ตั้งแต่
พ.ศ. 2504 มีบุตรด้วยกัน 3 คน ตามลำดับ คือ นาย
สมเจตน์ ทวนยก สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
นายอภิชัย ทวนยก สำเร็จการศึกษา วท.บ. และ
ปริญญาเอกทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์จากมหา
วิทยาลัยลิเวอร์พูลประเทศอังกฤษ และ นายสาโรจน์
ทวนยก กำลังเป็นความหวังในการสืบทอดวิชากร
ดนตรีพื้นบ้านทุกชนิดจากบิดา โดยเฉพาะการเป่าปี่
หนังตะลุงและปี่โนรา

ปัจจุบันนายควน ทวนยก ประกอบอาชีพรับ
ราชการเป็นลูกจ้างประจำของสถาบันราชภัฏสงขลา
รอวันที่จะเกษียณอายุราชการต่อสิ้นเดือนกันยายน
ปีพ.ศ.2543 นี้แล้ว จึงมีฐานะพอมีพอกิน อาศัยอยู่ ณ
บ้านเลขที่ 11/1 ม.5 บ้านทุ่งปาย ต.เขารูปช้าง อ.เมือง
จ.สงขลา 90000



การสืบเชื้อสายทางศิลปะปิ่น

อาจกล่าวได้อย่างเต็มปากเต็มคำว่า นายควน ทวนยก นั้น สืบเชื้อสายทางศิลปะปิ่นดนตรีพื้นบ้านอย่างแท้จริงทั้งทางสายบิดาและมารดา บิดาเล่นดนตรีไทย ได้หลายชนิดโดยเฉพาะฆ้องวง ส่วนมารดาเป็นคนตี ฉิ่งกำกับวงมาตลอด

สายเลือดทางฝ่ายบิดานั้น ปู่ คือ นายตูด ทวนยก เป็นทั้งนักดนตรีไทยและครูสอนดนตรีไทย สามารถเล่นเครื่องดนตรีไทยได้เกือบทุกชนิด ทั้งปี ซึ่งมีทั้งปี พาทย์ ปีหนึ่งตะลุงและปีโนรา ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฆ้องวง กลองทัด ตะโพน นอกจากนั้นลุงแล้ว ทวนยก กับ อาเถื่อน ทวนยก ก็เป็นนักดนตรีเช่นเดียวกับปู่ อีกด้วย

ส่วนสายเลือดทางมารดา ตาปู่ซึ่งเป็นน้องของ แม่เฒ่า(ยาย) ลุงเลียน บรรณกร น้าล่อง ไสยะ น้าลอย ไสยะ กับทั้งน้าพิณและน้าพ่วงก็เป็นนักดนตรีได้ไม่แพ้ ทางฝ่ายบิดา โดยเฉพาะน้าล่อง ไสยะ นั้นเล่นได้ดี ทั้งดนตรีวงปีพาทย์และวงหนึ่งตะลุง ยิ่งน้าพิณ ด้วย แล้วสามารถเล่นดนตรีหนึ่งตะลุงได้ครบเครื่อง 5 เลย ที่เดียว

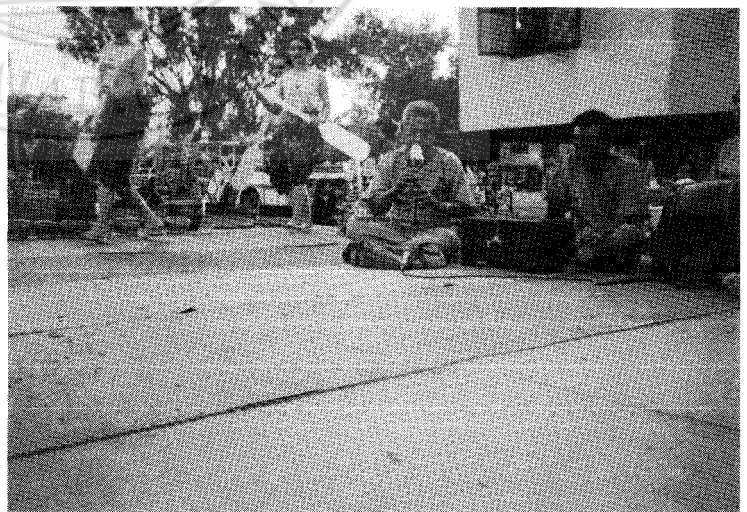
สายเลือดศิลปะปิ่นนี้ยังได้ถ่ายทอดลงไปถึงบุตรทั้ง 3 คน ซึ่งเล่นดนตรีได้ทุกคน คือ สมเจตน์ สามารถ เป่าขลุ่ยได้ดี อภิชัยนั้นมีความสามารถทางระนาดเอก ส่วนสาโรจน์ทำท่าจะไปได้ไกลกว่าพี่ ๆ เพราะมีความสามารถในทางดนตรีพื้นบ้าน ทั้งดนตรี หนึ่งตะลุงและดนตรีโนรา โดยเฉพาะปีซึ่ง กำลังเป็นความหวังที่จะสืบทอดความเป็น ศิลปินปีของนายควน ทวนยก ต่อไปในอนาคต ทั้งนี้อาจเพราะความเข้มข้นทาง สายเลือดที่มาจากมารดา จากสายสกุล “อ่อนแก้ว” ซึ่งเป็นสายสกุลศิลปะปิ่นหนึ่งตะลุง และดนตรีที่มีชื่อเสียงอีกสายหนึ่งของสงขลา ก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นหนึ่งเกลี้ยง พานยาว (เกลี้ยง อ่อนแก้ว) หนึ่งเลื่อน พานยาว (เลื่อน อ่อนแก้ว) หรือ นายกริ้ว อ่อนแก้ว นักดนตรีในวงดนตรีโนรารุ่นแรกของ วิทยาลัยครูสงขลา

ภูมิหลังทางศิลปะการดนตรีพื้นบ้าน

ความสนใจ

ปู่ (นายตูด ทวนยก) เป็นหัวหน้าวงและครูสอน ปีพาทย์อยู่ที่ตำบลวัดขนุน ตั้งวงมานานไม่ต่ำกว่า 50 ปี ตั้งแต่ นายควนยังไม่เกิด ปู่เป็นหัวหน้าวงสืบทอด จากครูเนียม บ้านแม่ลาด อ.สิงหนคร ซึ่งพื้นเพเดิม เป็นคนภาคกลางมาได้ภรรยาอยู่ที่นั่น นักดนตรีเกือบ ทั้งหมดในวงปีพาทย์ของปู่ ล้วนแต่เป็นคนในวงศ์ญาติ กันทั้งสิ้น พอจำความได้ นายควนก็ได้เห็น ได้ฟัง ได้จับต้อง และได้ติดตามวงปีพาทย์ของปู่ไปเล่นตาม งานต่าง ๆ ทั่วไป จนกระทั่งอายุ 12 ปี นายควน เกิดความรู้สึกรักดนตรีเป็นชีวิตจิตใจ ทั้งอยากเล่น อยากมีชื่อเสียง อยากสืบทอดเจตนารมณ์วงปีพาทย์ ของปู่ จึงเริ่มต้นเรียนระนาดเอกกับปู่ ระนาดเอกจึง เป็นเครื่องดนตรีชิ้นแรกในชีวิตที่นายควนเล่นเป็น

นายควน เรียนระนาดเอกได้ 6 เดือน รู้สึก ตีว่าเล่นได้คล่องแล้วขานีขานาญ จนสามารถออก งานเล่นร่วมวงกับปู่ได้ จึงได้เรียนระนาดทุ้ม พร้อม กันนั้นก็เรียนฆ้องวง กลองทัดและตะโพนด้วย นายควนฝึกเล่นดนตรีไทยเครื่อง 5 (ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฆ้องวง กลองทัด ตะโพน) ดังกล่าวอยู่ประมาณ 2 ปี จนกระทั่งอายุ 14 ปี จึงได้เริ่มเรียนเป่าปี โดยที่ปู่เป็น ผู้สอนให้อีกเช่นกัน





ตอนอายุ 14 ปี นายควน เกิดความรู้สึกว่าชอบเป่ามาก ถึงกับร่วมกับเพื่อน ๆ รุ่รราวคราวเดียวกัน หัดเล่นหนังแบบเด็กๆ โดยตนเองเป็นคนเป่าให้พี่ที่นายควนเป่าได้เป็นเบื่องแรกคือเป่าใน ซึ่งเป็นเป่าของวงเป่าพาทย์นั่นเอง

การเริ่มเรียนเป่าหนังตะลุง

ช่วงที่นายควนเรียนเป่าวงเป่าพาทย์อยู่นั้น ก็ได้เรียนเป่าหนังตะลุงไปด้วย โดยการเลียนแบบ “ครูพักลักจำ” จากนายเป่าหนังตะลุงทั่วไป โดยเฉพาะจากนายเป่าล่องไสยะ นำชาย ซึ่งเป็นนายเป่าที่มีชื่อเสียงของนายหนังเยง บ้านปะโอ อ.สิงหนคร จนกระทั่งอายุ 16 ปี นายควน จึงได้ออกโรงเป็นนายเป่าหนังตะลุงตัวจริงเป็นครั้งแรก ให้กับนายหนังเพียร (หนังเพียร เกาะสมุย) เนื่องจากตอนนั้นนายหนังเพียรเกิดขาดนายเป่าขึ้นมาอย่างกะทันหัน นายควนจึงได้รับการจับตัวเข้าแทน เพื่อเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แต่การณ์กลับปรากฏว่า นายควนทำหน้าที่เป็นนายเป่าในครั้งนั้นได้ดีเกินคาด จนได้รับการชมเชยและเป็นที่ยอมรับของทุกคน นายควนจึงได้เป็นนายเป่าหนังตะลุงเต็มตัวตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โดยมีค่าตัวคืนละ 20 บาท ซึ่งสมัยนั้นนับว่ามากพอสมควร

นายควนมีผลงานเป็นนายเป่าหนังตะลุงให้นายหนังหลายคน ทั้งในจังหวัดสงขลาและจังหวัดนครศรีธรรมราช อาทิ

จังหวัดสงขลา ได้แก่ หนังจวน พี่แฉกร้องแฉกรหนังเลื่อนพานยาว หนังเจือพานยาวหนังกัน ทองหล่อหนังพร้อมเฒ่า หนังเลี่ยม ป่าชิง หนังเซย เชี่ยวชาญหนังชวน เชี่ยวชาญ หนังดำ ทรายขาว หนังเคียงทรายขาว หนังจวน แม่นาง หนังประคองศิลป์ (ประคอง ผลบุญ) หนังเอื้อน ผลบุญ หนังนครินทร์ ชาทอง ฯลฯ

จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ หนังครูเสวกหนังสมบองก้องฟ้า หนังสุนทรกุมารทอง หนังครูสมนึก (จำฉายาไม่ได้) หนังครูวิเชียร (จำฉายาไม่ได้) หนังสกุลเสียงแก้ว ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม ยังมีคณะหนังตะลุงที่นายควนไปเป็นนายเป่าให้อีกหลายคน ประมาณว่าคณะหนังตะลุงที่นายควนเคยไปเป็นนายเป่าให้มีไม่น้อยกว่า 40 คณะ

การเริ่มเป่าปี่โนรา

นายควนเริ่มหัดเป่าปี่โนราเป็นครั้งแรกตอนที่ทำงานอยู่ที่ศูนย์เครื่องมือกล จังหวัดสงขลา เมื่อ พ.ศ. 2509 ตอนนั้นโนราเดิม (เดิม อ่องเซ่ง) มาเล่นใน

งานวัดทุ่งค้อ บ้านทุ่งค้อ อ.นาหม่อม จ.สงขลา เกิด การขาดนายปีกะทันหัน คราวนั้นนายควนไปเป็นนาย ปีให้คณะหนังเจือ พานยาว ซึ่งไปเล่นหนังในงานด้วย ประจวบกับคืนนั้นหนังเจือหยุดเล่น โнораเต็มจึงให้ นายควนช่วยเป็นนายปีให้ นับเป็นการเป่าปีโนราเป็น ครั้งแรกของนายควน นายควนเป็นนายปีให้โนราเต็ม รวม 2 ครั้ง จากนั้นก็ไม่ได้เป็นนายปีโนราให้โนรา คณะได้อีกเลย

จนกระทั่ง พ.ศ. 2516 จึงได้เป็นนายปีให้โนรา กัลยา นาฎราช จังหวัดระนอง โดยการชักนำและ สนับสนุนจากพระองค์เจ้าเฉลิมพลทิมพร และจาก นั้นก็ต้องเป็นนายปีให้โนรากัลยาทุกครั้งที่มาเล่นที่ จังหวัดสงขลาและจังหวัดใกล้เคียง ขณะเดียวกันนาย ควนก็ได้เป็นนายปีโนราให้กับคณะโนราของวิทยาลัย ครูสงขลาแทนนายจอห์น (โนราจอห์น เพ็ญจรัส) ด้วย จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

การหัดเป่าปีโนราในช่วงแรกหัดโดยวิธีครูพัก ลักจำเช่นเดียวกับการหัดเป่าปีหนังตะลุง เริ่มต้นจาก โนราจอห์น (โนราจอห์น เพ็ญจรัส) ซึ่งเป็นทั้งโนราและนายปี และได้ใช้วิธีครูพักลักจำเรื่อยมา บุคคลที่ชี้แนะทางปี โนราให้นายควนมากที่สุดคือขุนอุปถัมภ์นรากร (โนราพุ่ม เทว) สิ่งที่ได้รับจากขุนอุปถัมภ์นรากรมี 2 ประการ คือ

1. เพลงประกอบพิธีกรรม ประกอบด้วยเพลง รำเพลงปี เพลงรำคล้องหงส์ เพลงรำออกผ่นวช เพลงออกเข้ เพลงรำเหยียบบลูกนาวและ เพลงเขียนพราย

2. หลักการใช้อารมณ์ในการเป่าปี

(1) เลือกใช้เพลงให้สอดคล้องตรงกันกับกิริยา ท่าทาง อารมณ์ ความรู้สึกของผู้รำ

(2) ขณะเป่าปีต้องทำอารมณ์ให้เข้ากับเพลง และกิริยาท่าทางของผู้รำ เสมือนว่าเกิดขึ้นกับตนเอง ส่วนความเป็นนายควนในการเป่าปีโนรานั้นเกิดจาก ความคิดสร้างสรรค์ของตนเองทั้งสิ้น

นายปีอาชีพ

นายควน สามารถเล่นเครื่องดนตรีไทยได้ หลายชนิดแต่เครื่องดนตรีที่ถนัดมากที่สุดคือ ปี โดย เฉพาะปีหนังกับปีโนรา ซึ่งเป็นปีกลางกับปีโน นายควน มีลำดับความเป็นนายปี ทั้งปีหนังและปีโนรามาตั้งแต่ พ.ศ. 2498 เริ่มเป่าปีออกโรงเป็นนายปีมีอาชีพครั้งแรกให้หนังเพ็ญเกาะสมุย โดยเล่นที่บ้านหัวเขา ต.หัวเขา อ.เมือง (ปัจจุบัน อ.สิงหนคร) จ.สงขลา และเล่นให้กับ หนังเพ็ญรตลอดมา จนกระทั่งหนังเพ็ญ ย้ายภูมิลำเนาไปอยู่ที่เกาะสมุย จังหวัด สุราษฎร์ธานี

พ.ศ. 2501 เป็นนายปีหนังเจือ พานยาว

พ.ศ.2505 เป็นนายปีหนังประคองศิลป์ (ประคอง ผลบุญ) นายหนังทั้ง 3 คน คือ หนังเพ็ญ เกาะสมุย หนังเจือ พานยาว และ หนังประคองศิลป์ เป็นนายหนังที่ นายควนเป็นนายปีให้มากที่สุดนอกจาก นั้น หากมีเวลารว่างหนังคณะใดมาขอร้อง ก็จะไปเป็นนายปีให้ทุกคณะและทุกครั้ง



พ.ศ. 2509 ได้รับการบรรจุเข้าเป็นพนักงานสำรวจทางของศูนย์เครื่องมือกล จังหวัดสงขลา รับจ้างเป็นนายปีให้คณะหนังทั่วไป โดยไม่สังกัดคณะ เหมือนก่อนและในปีเดียวกันนายควนได้เป่าปี่โนราให้กับคณะโนราเดิมด้วย

พ.ศ. 2516 ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการตำแหน่งคนสวนของวิทยาลัยครูสงขลา เป็นนายปีให้คณะโนรา วิทยาลัยครูสงขลา พร้อมทั้งก็เป็นนายปีหนังตะลุงสลับกันจนกระทั่งถึงปัจจุบัน และในปีนี่เองที่นายควน ได้เดินทางไปเป่าปี่ ณ ต่างประเทศเป็น ครั้งแรก คือประเทศมาเลเซีย เป็นการเป่าปี่หนังตะลุง จากนั้นก็ได้เดินทางไปเป่าปี่โนรา ณ ต่างประเทศอีกหลายครั้งทั้งประเทศในแถบเอเชียและยุโรป โดย เดินทางไปกับคณะโนราวิทยาลัยครูสงขลา

การอบรมสัมมนา

พ.ศ. 2535 การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “มิติใหม่ของสื่อพื้นบ้าน : บทบาทของศิลปินพื้นบ้าน ในฐานะนักสื่อสารเพื่อการพัฒนาและถ่ายทอดวัฒนธรรม” 7 - 8 ธ.ค. 2535 ณ หอประชุมเล็กศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย กทม.

พ.ศ. 2536 การประชุมสัมมนาโครงการ ประชุมสัมมนาดนตรีหนังตะลุงจังหวัดสงขลา 14 พ.ย. 2536 ณ วิทยาลัยครูสงขลา

ภูมิปัญญาในงานวัฒนธรรมพื้นบ้าน

การเรียนดนตรีในระยะเริ่มต้น

การเรียนดนตรีแบบพื้นบ้านในขณะนั้น ต้องอาศัยความจำเป็นหลัก ต้องหมั่นสังเกต หมั่นถาม พร้อมทั้งก็ต้องอาศัยความรักชอบ ความมุมานะพยายาม เพราะเวลานั้นยังไม่มีการใช้โน้ตดนตรีในการสอน ไม่ว่าจะเป็นโน้ตไทยหรือโน้ตสากล ต้องอาศัยการเลียนเสียงจากปากครู และจากที่ครูทำให้ดู แล้วค่อยฝึกตาม ในสมัยนั้นการเรียนดนตรีทุกชนิดใช้วิธีการเดียวกันดัง

กล่าวทั้งสิ้น จะผิดต่างก็แต่ทางดนตรีของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดและครูแต่ละคนเท่านั้น

การฝึกเป่าปี่กับครูคนแรก

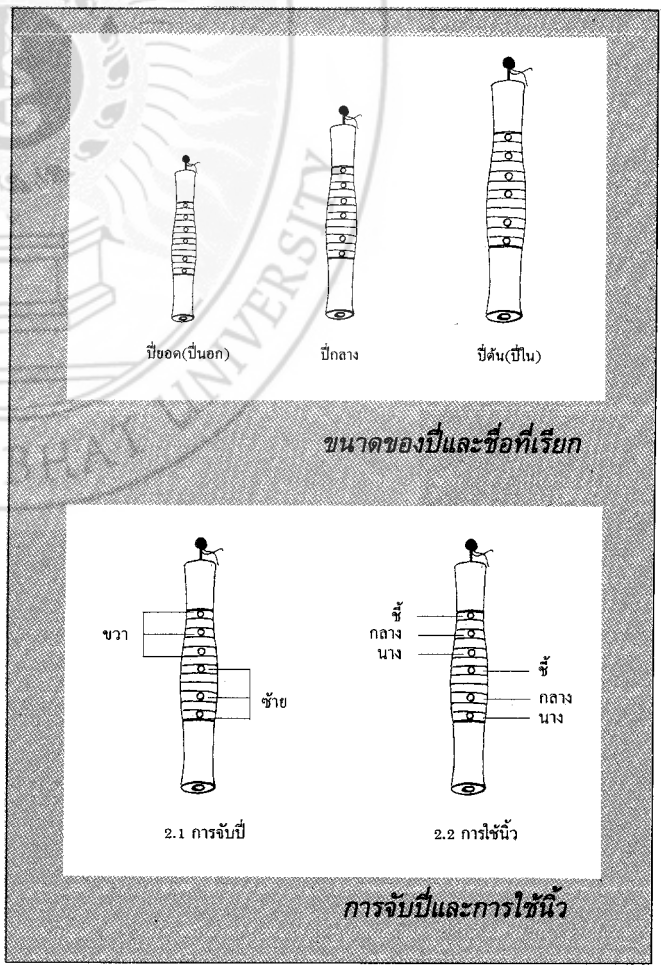
ปีพื้นบ้านภาคใต้มี 3 ขนาด เรียกชื่อเรียงตามลำดับตั้งแต่ขนาดใหญ่สุดถึงขนาดเล็กสุดคือ ปี่ตัน (วงดนตรีไทยเรียกปี่ใน) ปี่กลาง และปี่ยอด(วงดนตรีไทยเรียกปี่นอก) ดังภาพ

หลักการเป่าปี่ที่ปู่ (นายตุต ทวนยก) สอนให้ มีเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

การจับปี่และทำนั้งเป่า

การจับปี่

มือขวาอยู่บน มือซ้ายอยู่ล่าง
มือขวาใช้ 3 นิ้ว คือ นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง
มือซ้ายใช้ 3 นิ้ว คือ นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง หัวแม่มือทั้งขวา และซ้ายใช้ประคองปี่ ดังภาพ



วารสารดวงแก้ว

ทำนังเป่าปี่

ต้องนั่งไขว้ขาราบกับพื้น

เวลานั่งจะไขว้ขาขวาทับขาซ้าย หรือไขว้ขาซ้ายทับขาขวาก็ได้ตามถนัด และเมื่อรู้สึกเมื่อยจะเปลี่ยนไขว้ขาตามถนัดเมื่อใดก็ได้

การนั่งเป่าต้องนั่งตัวตรง

ท่ายืนจะต้องอยู่สูงจากพื้นที่นั่งศีรษะถึง 2 คืบ โดยประมาณ

บางครั้งอาจวางข้อศอกบนขาาก็ได้ตามถนัดเช่นกัน

การร้อยเสียง

เสียงปี่ที่เป็นหลักชั้นแรกทีเรียนจากปู่(นายตุตทวนยก) มีเพียง 4 เสียง เรียกตามภาษาท้องถิ่นคือ

ถ่อ แท ตือ ต้อย

ส่วนเสียงปี่มาตรฐานมี 7 เสียง เรียกตามลำดับดังนี้ คือ

ถ่อ แท ตือ ต้อย ตี ตี ตี

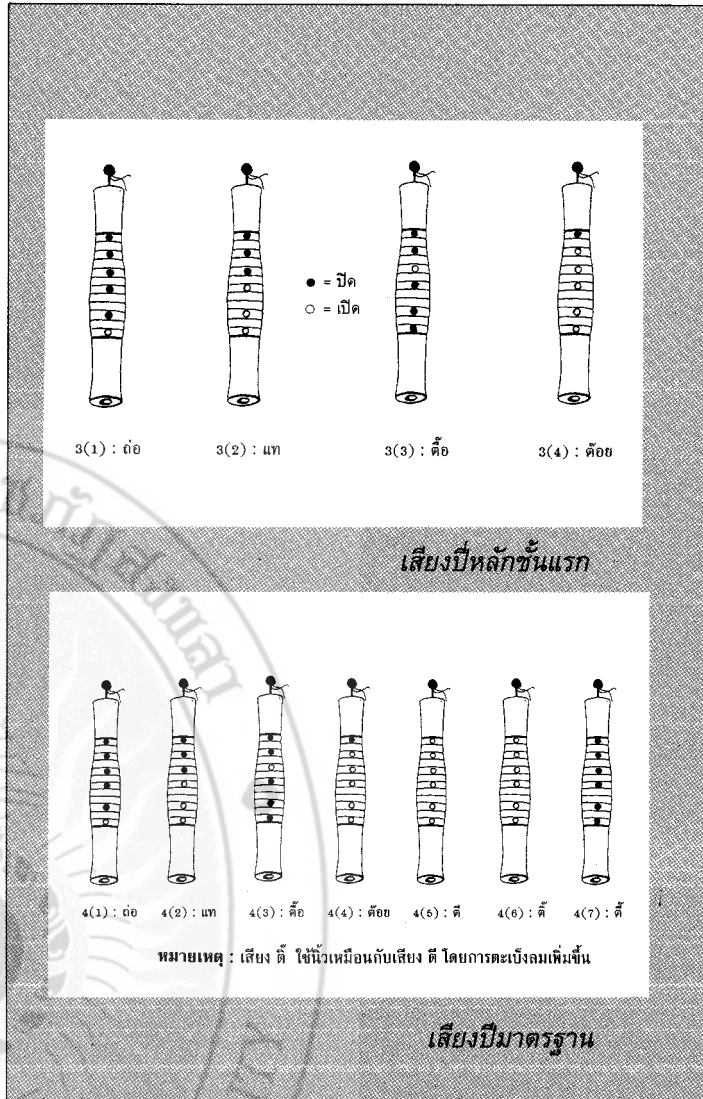
เสียงทั้ง 7 เสียง สามารถร่ายให้สูงขึ้น หรือต่ำลงได้ถึงที่สุด ขึ้นอยู่กับความสามารถของนายปี่ และ คุณภาพของปี่แต่ละเล่มกับกำพวดปี่ที่ใช้ด้วย

สำหรับนายควนยังสามารถเป่าร่ายเสียงปี่ตั้งแต่ต่ำสุดสูงสุดได้ถึง 32 เสียง เท่ากับ 4 คู่แปดของเสียงระนาดเอก

การที่จะเป่าปี่ให้ได้ถึง 32 เสียงนั้น นายควนได้กล่าวตามประสบการณ์ว่า “ขึ้นอยู่กับปี่และกำพวดปี่” กล่าวคือ ปี่และกำพวดปี่จะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

คุณสมบัติของปี่

1. ปี่ที่ดีจะต้องทำด้วยแก่นไม้มะปริง แก่นไม้รักควน โดยเฉพาะแก่นไม้มะม่วงคัน(มะม่วงป่า) ทั้งนี้โดยถือเอาเคล็ดตามชื่อไม้หรือรสชาติของผลไม้ชนิดนั้น กล่าวคือ แก่นไม้รักคุณภาพเสียงปี่จะทำให้คนรักหลงไหล แก่นไม้มะม่วงคัน(มะม่วงป่า) คุณภาพเสียงปี่จะหอมหวานเหมือนผลมะม่วงคันสุก ส่วนผลมะปริงสุกนั้น รสหวาน เสียงปี่ก็จะหวานด้วย เรื่องดังกล่าวแม้เป็นความเชื่อ แต่นอกจากจะเป็นเพราะพระสวรรค์หรือ



ความสามารถแล้วก็น่าจะมีการวิเคราะห์หาความเป็นไปได้ในทางวิทยาศาสตร์ต่อไป

2. การเลือกปี่ ต้องเลือกปี่ที่มีเสียงลง คือลมผ่านคล่องตลอดทั้งเล่ม โดยที่ลมเป่าหรือเสียงไม่ติดขัดเลย

คุณสมบัติของกำพวดปี่

กำพวดคือส่วนที่จับลั่นปี่ไว้เพื่อเป่าให้เสียงและลมผ่านไปยังเลาปี่ กำพวดปี่ที่ดีมีลักษณะดังนี้

1. ทำด้วยทองเหลือง ไม้หนาไม่บางเกินไป กำพวดหนาไปเสียงจะแข็ง ไม่กังวานกำพวดบางเกินไปเสียงจะแตก ข่า ไม้หน้าฟิง

2. กำพวดปี่สมัยโบราณนิยมใช้กำพวด 4 กลีบ ปัจจุบันนิยมใช้กำพวด 6-8 กลีบ สำหรับนายควนนิยมใช้กำพวด 6 กลีบ

3. ลึนปีทำด้วยใบตาลแห้งที่หล่นจากต้น โดยเลือกใบที่มีลักษณะดังต่อไปนี้คือ

- (1) หน้าใบเรียบเสมอ ไม่ขรุขระแม้แต่น้อย
- (2) สีใบต้องเป็นสีน้ำตาลอมเหลือง เป็นมัน ไม่ตาย
- (3) รูปแบบลึนปีต้องตัดตามรูปแบบหญาลึนปี ซึ่งมีลักษณะเป็น 4 แฉก ขนาดพอเหมาะกับกำพวด

การระบายลม

การระบายลม หมายถึงการตะเบ็งลมออกจากปอดจนเกือบเต็มกลั้นมาเก็บกักไว้ที่กระพุ้งแก้มทั้ง 2 ข้างเพื่อไว้ใช้เป่าปี กะพือใช้ลมที่กระพุ้งแก้มเป่าจนใกล้หมดก็สูดลมเข้าปอดให้จนพอ แล้วตะเบ็งลมออกจากปอดมากที่กระพุ้งแก้มเพื่อไว้ใช้เป่าอีก เมื่อเริ่มจะเต็มกลั้นอีกก็สูดลมเข้าปอดแล้วตะเบ็งมาเก็บกักไว้ที่กระพุ้งแก้มอีก ทำอยู่อย่างนี้สลับกันไปตลอดการเป่าปี เรียกว่าการสูดลมเข้าปอด ตะเบ็งลมออกจากปอดสลับกับการที่เป่าปีตลอดเวลาโดยไม่ขาดตอนเลยนี้ว่า “การระบายลม” การระบายลมจึงเหมือนเป็นการ “หายใจในปี” ดังสำนวนไทยที่มีกล่าวไว้

การระบายลมดังกล่าว ครั้งหนึ่ง ๆ นายควนสามารถทำได้ติดต่อกันนานถึง 25 นาที

การฝึกระบายลมนั้น ปู่ได้สอนกลวิธี ซึ่งเป็นกลวิธีภูมิปัญญาชาวบ้านเอาไว้ 2 วิธี คือ

- (1) เป่าวงตาลตัวผู้จุดไฟที่ปลายข้างหนึ่ง พยายามเป่าให้ไฟที่ปลายวงตาล ติดแดง โชติช่วงอยู่อย่างนั้น โดยไม่ขาดตอนเลย
- (2) เป่าสายบัวในน้ำ โดยการเอาน้ำใส่ขันให้สายบัวข้างหนึ่งจุ่มลงในน้ำ เป่าสายบัวให้ฟองอากาศเกิดต่อเนื่องกันไม่ขาดระยะ

การสอนเพลง

เพลงปีที่ปู่สอนให้เพลงแรกคือเพลง “พม่ารำชวาน” มีเนื้อร้องและทำนองดังนี้

	เนื้อร้อง	ทำนอง
ชีก่อนชี่	ก่อนชีก่อนก่อน	น้อยน้อยน้อย น้อยน้อยน้อยน้อย
ชี่ได้ท่อน	ไตตันพุทรา	น้อยน้อยน้อย น้อยน้อยน้อยน้อย
ชี่ได้ทลา	แม่หมาเลียวาร	น้อยน้อยน้อย น้อยน้อยน้อยน้อย

ปู่ให้ฝึกเป่าเพลงพม่ารำชวานจนจำเพลงได้แล้วจึงต่อเพลงอื่นให้ต่อไปประมาณ 20 เพลง เพลงเหล่านั้นเป็นเพลงที่คุ้นเคยมาจากเพลงในวงปีพาทย์แล้วทั้งสิ้น เช่น เพลง พัดชา ชะนีร้องไห้ ชักใบ เจ้ายี่สร้อยสนตัด ลุ่มโปง ทองย่อน ยี่สุย ฯลฯ ดังนี้

โน้ตเพลงระบำอาสน์นะโยคะ

(1)

----	-ท-ม	--ฟช	-ฟ-ม	-ท--	-ท-ม	--ฟช	-ฟ-ม
--ฟช	-ฟ-ม	ฟมรช	-ล-ท	----	-ท-ม	-ท-ร	-ท-ล
---ร	--มฟ	-ล-ช	-ฟ-ม				

(2)

----	---ม	-มมช	-ล-ท	----	---ด	-ดทล	-ช-ท
----	---ม	-มชม	-ช-ล	---ท	---ล	-ช-ฟ	-ช-ม
---ท	---ล	-ช-ฟ	-ช-ม				

ต่อจากนั้นปู่จึงสอนให้หัดสังเกตและคิดใส่กลเม็ดลงในเสียงเพลงที่เป็นต้นแบบนี้อาเอง เพื่อที่จะได้เป็นแบบเฉพาะตัว เท่ากับว่าเป็นการสอนให้มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการคิดสร้างเพลงของตัวเองในเวลาต่อมา

ปู่สอนให้พอได้รู้แนวเท่านั้น แล้วก็ถึงแก่กรรมด้วยความชราภาพเมื่ออายุ 80 ปี โดยที่ยังไม่ได้ทำพิธีครอบมือหรือขึ้นครูให้ จากนั้นจึงได้อาศัยเรียนรู้เอาจากนายปลูแก้วของปู่ โดยเฉพาะนำพิน ซึ่งเป็นนายปีหนึ่งตะลุง และนำล่อง ไสยะ (ปัจจุบันเป็นนายปีของหนังฉิ่น ธรรมโฆษณ์) ตลอดถึงนายปีคนอื่น ๆ

คำสอนของครูปีคนที่ 2

ครูปีคนที่ 2 คือ *ครูเคียง อ่อนแก้ว* บ้านเขารูปช้าง ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา อดีตเป็นนายปีของหนังเกลี้ยง พานยาว โดยการแนะนำของเพื่อน จุดมุ่งหมายสำคัญที่ไปหาครูเคียง ก็เพื่อขอมอบตัวเป็นศิษย์ครอบมือ (ขึ้นครู)

วิทยาการที่นายควนได้โดยตรงจากครูเคียง คือ **เพลงและทางเพลงใหม่**

ครูเคียงได้แต่งเพลงใหม่จำนวน 6 เพลง แต่ยังไม่ได้ตั้งชื่อจนกระทั่งปัจจุบัน พร้อมกันก็ได้คิดทางเพลงใหม่ขึ้นมาอีกจำนวนหนึ่ง เพลงและทางเพลงใหม่ดังกล่าว ครูเคียงได้ถ่ายทอดให้นายควนจนหมดสิ้น เพลงใหม่ทั้งหมดของครูเคียงนั้น ภายหลังนายควนได้นำมาใช้เพียง 3 เพลง และได้ตั้งชื่อเพลงทั้ง 3 นี้ด้วยคือ เพลงยาว (ทำนองคล้ายเพลงไ้บ่คลั่ง) เพลงฝรั่งย่างเท้า และ เพลงลาวลำปาง (ชื่อซ้ำกับเพลงไทยเดิมแต่ทำนองต่างกัน)

แบบอย่างทางปี

แบบอย่างทางปีของครูเคียงมีลักษณะพิเศษคือ ชัดเจน แจ่มแจ้ง จนสามารถเลียนแบบอย่างได้ ซึ่งลักษณะแบบอย่างทางปีแบบนี้จะมีอยู่แต่เพียง 2 คนเท่านั้น คือนอกจากครูเคียงแล้ว ก็ยังมีนำพล็อง (นายเลื่อน แก้วแจ่มแจ้ง) อดีตนายปีหนังฉิ่น ปัจจุบันเป็นนายปีของหนังนครินทร์ ซาทอง อีกคนหนึ่ง



ปริมาณและคุณภาพของงาน

งานแสดง

งานแสดงของนายควนส่วนใหญ่จะร่วมอยู่กับการละเล่นพื้นบ้าน ทั้งหนังตะลุงและโนราวมทั้งการแสดงร่วมกับคณะนาฏศิลป์ วิทยาลัยครูสงขลา ภายหลังมีการแสดงในวงปีมวยด้วย การแสดงดังกล่าวประมาณความถี่ดังนี้

งานแสดงภายในประเทศ

ภาคใต้ การแสดงในภาคใต้ ส่วนใหญ่จะแสดงวนเวียนอยู่ภายใน 3 จังหวัด คือ สงขลา พัทลุง และ นครศรีธรรมราช ส่วนจังหวัดอื่นก็มีบ้าง ประมาณว่าตั้งแต่เริ่มเป่าปีเป็นต้นมาเมื่ออายุ 16 ปี จนกระทั่งปัจจุบันเป็นเวลา 44 ปี (พ.ศ. 2542)

ช่วง 10 ปีแรก	แสดงปีละ	200 ครั้ง
	=	2,000 ครั้ง
ช่วง 33 ปีหลัง	แสดงปีละ	100 ครั้ง
	=	3,300 ครั้ง
รวม	=	5,300 ครั้ง

ภายหลังตั้งแต่ พ.ศ.2533 เริ่มเป่าปีมวยอีก

ประมาณ		40 ครั้ง
รวมทั้งสิ้น	=	5,340 ครั้ง

ภาคอื่น ๆ

กรุงเทพมหานคร

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	12 ครั้ง
โรงละครแห่งชาติ	4 ครั้ง
ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย	4 ครั้ง

ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	2	ครั้ง	เลย	2	ครั้ง
ศูนย์การค้าเซ็นทรัล ลาดพร้าว	7	ครั้ง	บุรีรัมย์	2	ครั้ง
สนง.ใหญ่ ธ.กรุงเทพ จำกัด ถ.สีลม	1	ครั้ง	ชลบุรี	2	ครั้ง
ห้างพาด้า ปิ่นเกล้า	4	ครั้ง	ลพบุรี	2	ครั้ง
สนามหลวง	6	ครั้ง	เพชรบุรี	2	ครั้ง
สถานีโทรทัศน์ ช่อง 3	1	ครั้ง	นครปฐม	2	ครั้ง
สถานีโทรทัศน์ ช่อง 5	2	ครั้ง	เชียงใหม่	1	ครั้ง
สถานีโทรทัศน์ ช่อง 9	3	ครั้ง	สุโขทัย	1	ครั้ง
สถานีโทรทัศน์ ช่อง 11	10	ครั้ง	นครสวรรค์	1	ครั้ง
รวมทั้งสิ้น	56	ครั้ง	อุบลราชธานี	1	ครั้ง
จังหวัดอื่น ๆ			นครพนม	1	ครั้ง
มหาสารคาม	5	ครั้ง	กาญจนบุรี	1	ครั้ง
เชียงใหม่	4	ครั้ง	สุพรรณบุรี	1	ครั้ง
ราชบุรี	4	ครั้ง	รวมทั้งสิ้น	56	ครั้ง
ลำปาง	3	ครั้ง	การแสดงต่างประเทศ		
อุดรดิตถ์	3	ครั้ง	พ.ศ. 2516 -2518 ประเทศมาเลเซีย	4	ครั้ง
เพชรบูรณ์	3	ครั้ง	พ.ศ. 2525 ประเทศญี่ปุ่น	1	ครั้ง
พิษณุโลก	3	ครั้ง	พ.ศ. 2529 ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี		
กำแพงเพชร	3	ครั้ง		1	ครั้ง
พระนครศรีอยุธยา	3	ครั้ง	พ.ศ. 2533 ประเทศสวีตเซอร์แลนด์	1	ครั้ง
อุดรธานี	3	ครั้ง	ประเทศฝรั่งเศส	1	ครั้ง
นครราชสีมา	3	ครั้ง			



พ.ศ. 2537	ประเทศฝรั่งเศส	1	ครั้ง
พ.ศ. 2538	ประเทศสาธารณชนประชาชนลาว	1	ครั้ง
	รวมทั้งสิ้น	10	ครั้ง

การแสดงหน้าพระที่นั่ง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

พระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

(ณ พระตำหนักทักษิณราชินีเวสท์

จังหวัดนราธิวาส) 3 ครั้ง

สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ

(ณ พระตำหนักทักษิณราชินีเวสท์ และสนามบิน

บ้านทอน จังหวัดนราธิวาส) 2 ครั้ง

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

(ณ บ้านตะเคียน อำเภอร่อนนืด

จังหวัดสงขลา) 1 ครั้ง

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา

กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

(ณ จังหวัดนราธิวาส) 1 ครั้ง

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร

(ณ งานพระราชทานเพลิงศพขุนอุปถัมภ์นรากร

“พุ่ม เทวา” อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง)

1 ครั้ง

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี

(ณ สวนอัมพร งานเชิดชูเกียรติขุนอุปถัมภ์นรากร

“พุ่ม เทวา” จังหวัดพัทลุง โรงละครแห่งชาติ

กทม. และ งานพระราชทานเพลิงศพขุน

อุปถัมภ์นรากร “พุ่ม เทวา” อำเภอควนขนุน

จังหวัดพัทลุง) 4 ครั้ง



พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี

พระวรราชธิดาดามาดู (สำนักงานใหญ่

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ถ.สีลม กทม.)

1 ครั้ง

รวมทั้งสิ้น

13 ครั้ง

งานสอนศิษย์

นายควน ทวนยก ได้ถ่ายทอดวิชาการเป่าปี่หนังตะลุงและเป่าปี่โนราให้กับผู้สนใจและอนุชนทั้งแบบนอกระบบ และ แบบในระบบสถาบันการศึกษาปัจจุบันดังนี้

สอนนอกระบบ

การสอนนอกระบบคือการสอนกันเป็นส่วนตัวตามแบบขนบนิยมเดิม ตามที่นายควนได้เรียนมาจากปู่และครูปี่คนอื่น ๆ สอนจนเป็นทั้งนี้โดยไม่ยึดติดอยู่กับหลักสูตร สถานที่และเวลา

ในการสอนศิษย์นอกระบบนี้ นายควน มีศิษย์มาขอเรียนการเป่าปี่จำนวนหลายคน ตั้งแต่ พ.ศ. 2526 แต่ที่ประสบความสำเร็จมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์พอที่จะประกอบอาชีพได้อย่างน้อยมี 8 คน คือ

นายบันเทิง (บ้านน้ำกระจาย ต.พะวง อ.เมือง จ.สงขลา)

นายกรา (บ้านแหลมเคียน ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา)

นายอ้วน (บ้านยวน ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา)

นายอ้วน (บ้านทอน ต.ทับช้าง อ.นาทวี จ.สงขลา)

นายสุรชัย (บ้านท่าชะมวง ต.ท่าชะมวง อ.รัตภูมิ จ.สงขลา)

นายปรีชา (บ้านชุมพอ ต.เกาะแต้ว อ.เมือง จ.สงขลา)

นายสาโรจน์ ทวนยก (บุตร)

นายสะเทือน ทวีช่วย (บุคลากรสถาบันราชภัฏสงขลา)

สอนในระบบ

นายควน ได้รับเชิญจากสถาบันการศึกษา ให้เป็นวิทยากรสอนการเป่าปี่หนังและปี่โนราวม 3 สถาบันตามลำดับดังนี้คือ

วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช

พ.ศ. 2519 นายควนได้รับเชิญจากศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช ไปเป็นวิทยากรให้การอบรมและสาธิตการเป่าปี่และเพลงปี่แก่นายปี่โนราของจังหวัดนครศรีธรรมราช จัดโดยชมรมโนราศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช รวม 7 วัน ในการนี้ได้มีการบันทึกเพลงและการสาธิตการเป่าปี่ทั้งหมดของนายควนลงแถบบันทึกเสียงเก็บไว้ที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช

วิทยาลัยครูสงขลา

นายควนเริ่มเป็นครูสอนการเป่าปี่ในสถาบันการศึกษาเป็นครั้งแรก ณ วิทยาลัยครูสงขลาโดย รศ.ณรงค์ชัย ปิฎกรัชต์ ผู้ที่ได้มองเห็นความสามารถทางปี่ของนายควน จึงริเริ่มให้นายควนได้เป็นครูสอนนักศึกษาวิชาเอกดนตรี ที่สมัครเรียนวิชาเลือกดนตรีพื้นบ้าน

นายควนเป็นครูสอนเป่าปี่ให้นักศึกษาวิชาเอกดนตรี วิทยาลัยครูสงขลา มาตั้งแต่ พ.ศ.2526 จนถึงปัจจุบันรวม 6 รุ่น มีผู้เรียนรวม 31 คน ทุกคนที่เรียนมีความรู้ความสามารถทั้งในด้านการเป่าปี่สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปสอนต่อได้ระดับหนึ่ง แม้ปัจจุบันผู้ที่เรียนจบไปส่วนใหญ่ไม่ได้นำความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพโดยตรง แต่เชื่อว่าในอนาคตคงจะมีการนำไปประกอบอาชีพโดยตรงบ้าง ในจำนวนนี้ ศิษย์ที่มีความสามารถรับถ่ายทอดวิชาการมากที่สุดทั้งทางทฤษฎีและทางการปฏิบัติคือ นายสาธิต ไทยเครือวัลย์

ปัจจุบัน แม้วิทยาลัยครูสงขลาได้เปลี่ยนสถานภาพเป็นสถาบันราชภัฏสงขลา นายควนก็ยังคงเป็นวิทยากรสอนการเป่าปี่อยู่ต่อไป โดยสังกัดอยู่ในภาควิชาดนตรี โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์



รายวิชาที่นายควน ทวนยก เคยสอนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบันเทียบตามหลักสูตรวิทยาลัยครู ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2536 และ พ.ศ. 2542 สาขาศิลปศาสตร์ โปรแกรมวิชาดนตรี มีดังนี้

2060201	สังคีตนิยม
2061104	หน้าทับดนตรีไทย
2061108	เครื่องดนตรีไทย
2061202	ปฏิบัติปี่พาทย์ 1
2061203	ปฏิบัติปี่พาทย์ 2
2061215	ปฏิบัติหน้าทับ
2062113	ปฏิบัติดนตรีพื้นบ้านไทยภาคใต้ 1
2062217	ปฏิบัติดนตรีพื้นบ้านไทยภาคใต้ 2

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

พ.ศ. 2526 หลังจากที่นายควนได้เริ่มต้นสอนเป่าปี่ให้กับนักศึกษาวิทยาลัยครูสงขลาแล้ว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา โดย รศ.อุดม หนูทอง จึงได้เชิญนายควนไปเป็นวิทยากรสอนการเป่าปี่ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลาบ้าง แต่สอนได้เพียงรุ่นเดียวก็หมดโครงการ การสอนครั้งนั้นมีผู้เรียนรวม 10 คน ระดับความสำเร็จทุกคนสามารถนำความรู้ไปสอนต่อให้ศิษย์ได้ และในรุ่นนี้สามารถนำไปประกอบอาชีพเป็นศิลปินนายปี่ได้ถึง 3 คน

โน้ตเพลง ระบำกริดยาง

----	- ข - ร	- ร ร -	ร ร - พ	----	ข ม ร ด	- ด ด -	ด ร - ด
----	- ข - ร	- ร ร -	ร ร - พ	----	ข ม ร ด	- ด ด -	ด ร - ด
----	- - - ล	- ล ข -	ล พ - ล	- ล ข -	ล พ - ล	- ข - พ	- ม - ร
----	- - - ล	- ล ข	ล พ - ล	- ล ข	ล พ - ล	- ข - พ	- ม - ร
----	- ข - ร	- ร ร -	ร ร - พ	----	ข ม ร ด	- ด ด -	ด ร - ด
----	- ข - ร	- ร ร -	ร ร - พ	----	ข ม ร ด	- ด ด -	ด ร - ด

สิ่งสร้างสรรค์ในศิลปะการเป่าปี่

นายควน ทวนยก เป็นผู้ที่ได้คิดสร้างสิ่งสร้างสรรค์ภูมิปัญญาทางด้านดนตรีพื้นบ้านไว้จำนวนหนึ่ง โดยเฉพาะทางด้านปี่หนังตะลุงและปี่โนรา ดังจะเห็นได้ดังต่อไปนี้

การแต่งเพลงใหม่

นายควน ได้แต่งเพลงขึ้นใหม่มากกว่า 50 เพลง โดยเฉพาะเพลงในชุดระบำของภาควิชานาฏศิลป์วิทยาลัยครูสงขลา เพลงเหล่านี้ยังไม่ได้ตั้งชื่อ ยังคงเรียกตามชื่อชุดระบำที่ใช้ประกอบ ทั้งนี้เพราะในการตั้งชื่อเพลงแต่ละเพลงนั้น นายควน ถือหลักว่าจะต้องแต่งเนื้อร้องเสียก่อนจึงจะตั้งชื่อเพลงได้ ปัจจุบันจึงยังคงมีแต่ทำนองที่บันทึกใส่แถบบันทึกเสียงไว้เท่านั้น

หนึ่งในระบำแต่ละชุดจะประกอบด้วยเพลงต่าง ๆ อีก อย่างน้อยชุดละ 1 เพลง และมากที่สุดไม่เกิน 7 เพลง

การสร้างสรรค์เพลงปีของนายควนนั้นมีด้วยกัน 3 วิธี คือ

- (1) คิดเองทั้งหมด ได้แก่เพลงในระบำชุด
 - ระบำอาสน์นະโยคะ (ประกอบด้วย 3 เพลง)
 - ระบำปาเต๊ะ (ประกอบด้วย 1 เพลง)
- (2) นำเพลงเก่ามาสร้างสรรค์ใหม่ ได้แก่เพลงในระบำชุด

ระบำจินตะปาตี (ประกอบด้วย 7 เพลง)

ระบำกริดยาง (ประกอบด้วย 1 เพลง)

(3) เกิดจากการประสมประสาน เป็นการประสมประสานเพลงเก่าที่มีอยู่แล้วส่วนหนึ่งกับความคิดสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่อีกส่วนหนึ่ง ได้แก่เพลงในระบำชุด

ระบำสทิงกุมภานารี (ประกอบด้วย 3 เพลง)

ระบำसानสาตจูดเลนน้อย(ระบำसानจูดเมืองลุง)
(ประกอบด้วย 6 เพลง)

ระบำसानย่านลิพา(ประกอบด้วย 5 เพลง)

ระบำชนไก่ (ประกอบด้วย 3 เพลง)

ระบำชี้หนอน(ระบำกินนรอรันรำ)
(ประกอบด้วย 7 เพลง)

ระบำภูพัตร์ทักษิณ (ประกอบด้วย 1 เพลง)

ระบำชุกกาเม็ง (ประกอบด้วย 1 เพลง)

ระบำเฟื่องฟ้า (ประกอบด้วย 1 เพลง)

ระบำอวโลกิเตศวร (ประกอบด้วย 1 เพลง)

ระบำบาติก (ประกอบด้วย 2 เพลง)

ระบำเหนียวหลาม (ประกอบด้วย 2 เพลง)

ระบำดักโมระ (ประกอบด้วย 2 เพลง)

ระบำทอผ้าเกาะยอ (ประกอบด้วย 2 เพลง)

ระบำประมง (ประกอบด้วย 1 เพลง)

กรมวัฒนธรรม

- ระบำจินตลีลา (ประกอบด้วย 4 เพลง)
- ระบำโค (ประกอบด้วย 1 เพลง)
- ระบำซึกพระ (ประกอบด้วย 1 เพลง)
- ระบำเดือนสิบ (ประกอบด้วย 2 เพลง)

การคิดแต่งทำนองการขึ้นปี

การขึ้นปี คือการทดลองเสียงปี หรือ การเป่าปี เพื่อขึ้นหัวเพลงหรือขึ้นต้นเพลงแต่ละเพลง เพื่อเริ่มต้นเพลงหรือเชื่อมเพลงจากเพลงหนึ่งไปอีกเพลงหนึ่ง โดยนายควนได้คิดแต่งทำนองการขึ้นปีเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนเองไว้ 3 ทำนองหรือ 3 แบบ ดังนี้

1. ทำนองขึ้นปีเริ่มใหม่โรง เป็นทำนองทางยาวที่สุดในบรรดาทำนองขึ้นปีทั้งหมด เพื่อใช้ในการเริ่มต้นใหม่โรงโดยเฉพาะ
2. ทำนองขึ้นปีเชื่อมเพลง เป็นทำนองขึ้นปีที่ใช้เชื่อมเพลงเวลาจะเปลี่ยนเพลงจากเพลงหนึ่งไปยังอีกเพลงหนึ่งในชุดใหม่โรง
3. ทำนองขึ้นปีเดินเรื่อง เป็นทำนองขึ้นปีเพื่อใช้สอดแทรกหรือขัดขึ้นในเวลาเดินเรื่อง หรือ ใช้ขึ้นนำเพลงเวลาเดินเรื่อง

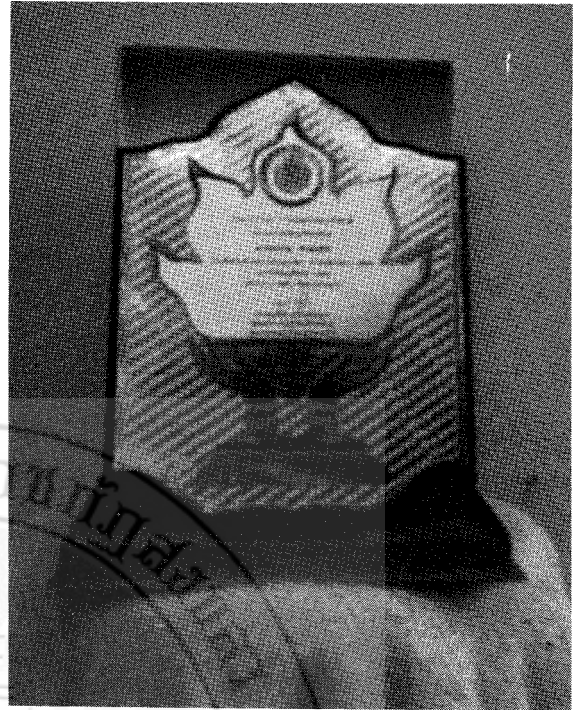
งานเขียนเอกสารประกอบการสอน

นายควน ทวนยก ได้เขียนเอกสารประกอบการสอนที่เกี่ยวกับดนตรีและการแสดงพื้นบ้านในลักษณะเอกสารสรุปเป็นชุดแต่ละรายวิชา ภายหลังได้เขียนเอกสารรวมเล่ม 1 เล่ม คือเรื่อง *ดนตรีประกอบการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ลุ่มทะเลสาบสงขลา*

งานบันทึกเสียง

นายควน ทวนยก ได้เป่าปีบันทึกเสียงเพื่อการแสดงเป็นประจำ การบันทึกเสียงปีครั้งสำคัญ มีดังนี้

- พ.ศ. 2518-20 บันทึกให้พระองค์เจ้าเฉลิมพลทิฆัมพรเพื่อการศึกษาพิธีกรรม
- พ.ศ. 2526 บันทึกให้สถาบันทักษิณคดีศึกษาเพื่อการศึกษาทางวิชาการ โดย รศ.อุดม หนูทอง
- พ.ศ. 2537 บันทึกให้ ดร.สุกรี เจริญสุข ตามโครงการของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดลเพื่อการศึกษาทางวิชาการ



- พ.ศ. 2541 บันทึกให้บริษัทมิวสิคชาวด์จำกัด เพื่อใช้ในทางธุรกิจ
- พ.ศ. 2542 บันทึกให้วงดนตรีเอกชัย ศรีวิชัย ที่บ้านแม่ขี อ.ตะโหมด จ.พัทลุง เพื่อธุรกิจการแสดง บันทึกในโครงการ นาฏยรังสรรค์ของโครงการจัดตั้ง คณะศิลปกรรมศาสตร์สถาบันราชภัฏสงขลา เพื่อเผยแพร่ จำนวน 1,000 ม้วน

เกียรติคุณที่เคยได้รับ

- พ.ศ. 2518 ได้รับพระราชทานเหรียญสมเด็จพระเจ้าจากพระหัตถ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (ต.ตะเคียว อ.ระโนด จ.สงขลา)
- พ.ศ. 2526 ได้รับเชิญเป็นครูสอนการเป่าปีหนังตะลุง-โนราแก่นักศึกษารายวิชาดนตรีพื้นบ้านภาคใต้เป็นครั้งแรก โดย ผศ.ณรงค์ชัย ปิฎกรัตน์ ภาควิชาดนตรีศึกษา วิทยาลัยครูสงขลา จนถึงปัจจุบัน
- พ.ศ. 2542 โสผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม จังหวัดสงขลา

ความเป็นบุคคลดีเด่นที่สมควรได้รับการยกย่อง
นายควน ทวนยก ได้สร้างสรรค์ผลงานอันทรงคุณค่าไว้จำนวนมาก ที่แสดงถึงความเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เป็น บุคคลผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวิชาการ เป็นบุคคล ผู้บำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม ตลอดถึงเป็นบุคคล ผู้มีคุณธรรมสูง เป็นที่ยอมรับในวงการดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ ดังจะให้เห็นรายละเอียดตามลำดับต่อไปนี้

ด้านเป็นบุคคลผู้มีคุณภาพ

แม้นายควน ทวนยก จะมีหน้าที่ประจำเป็นบุคลากรของสถาบัน ก็ได้ใช้เวลาในหน้าที่ไปในทางส่วนตัว ตรงกันข้ามนายควน เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบด้วยความเข้มแข็ง อดทน เสียสละ เว้นแต่ถึงคราวที่ทางราชการต้องการตัวไปปฏิบัติกรด้านดนตรีเท่านั้น ที่จะต้องละทิ้งหน้าที่ประจำไป แต่ก็ต้องถือว่าการที่ไปปฏิบัติหน้าที่พิเศษตามที่ทางราชการต้องการก็เป็นการปฏิบัติงานทดแทนหน้าที่ประจำอยู่แล้ว ทั้งยังเป็นการทำชื่อเสียงให้สถาบันอีกทางหนึ่งด้วย

นายควน ทวนยก เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นต่อหลักวิชาที่มีอยู่ จะเห็นได้ว่าสามารถสอนศิษย์ทั้งนอกระบบและในระบบการศึกษา สามารถผลิตตำราที่เป็นเนื้อหาวิชาการด้านการเป่าปี่จนสำเร็จได้ แม้ได้รับการศึกษาแค่ระดับพื้นฐานที่ไม่สูงนัก ตำราที่ผลิตขึ้นเป็นประโยชน์ในวงการดนตรีพื้นบ้านเป็นอย่างยิ่ง เป็นที่ยอมรับให้ใช้ประกอบการเรียนการสอนในภาคศึกษาดนตรีศึกษาของสถาบัน

ด้านเป็นบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นทางวิชาการ
นายควน ทวนยก ได้รับการยกย่องจากทางราชการ ตลอดถึงจากบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะในวงการหนังตะลุงและโนราว่าเป็น นายปี่หนังตะลุง นายปี่โนราที่มีความสามารถสูงยากที่จะหาผู้ใดเสมอเหมือนในสมัยปัจจุบัน

ผลงานการสร้างสรรค์เพลงปี่ ทั้งทำนองการขึ้นปี่และเพลงปี่ ทั้งที่ใช้กับการแสดงหนังตะลุงโนรา และเพลงที่ใช้กับระบำศิลปะที่ภาควิชานาฏศิลป์วิทยาลัยครูสงขลาเกิดขึ้น โดยนายควน จะเป็นผู้คิดค้นดนตรีและเพลงให้เป็นส่วนใหญ่

นายควน ทวนยก ได้ผลิตคำสอนการเป่าปี่ประกอบการสอนวิชาดนตรีพื้นบ้านขึ้นแม้จะได้รับความช่วยเหลือด้านการเขียน และรูปแบบทางวิชาการจากบุคลากรในภาควิชา แต่เนื้อหาสาระอันเป็นศิลปะเรื่องปี่และการเป่าปี่เป็นของนายควน ทวนยก ทั้งสิ้น

ความรู้ความสามารถทางวิชาการด้านการเป่าปี่ และหลักการสอนของนายควน ทวนยก มีจริง ดังประจักษ์พยานที่ศิษย์ของนายควน สามารถนำความรู้ที่เรียนไปใช้ได้ ทั้งในการปฏิบัติราชการเป็นครูสอนสืบทอดการเป่าปี่และเป็นศิลปิน “นายปี่” มีอาชีพ

ความรู้ความสามารถด้านการเป่าปี่ของนายควน ได้รับการนำออกเผยแพร่ทั้งโดยภาพและเรื่องราวลงตีพิมพ์ในหนังสือและวารสารต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ โดยเฉพาะหนังสือและวารสารภายในประเทศ ได้แก่ สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้





พ.ศ. 2529 ของสถาบันทักษิณคดีศึกษา วารสาร วัฒนธรรมไทย วารสารศิลปวัฒนธรรม และวารสารกวีรี

ด้านการเป็นบุคคลผู้บำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม

นายควน ทวนยก เป็นผู้ตั้งใจที่จะถ่ายทอดวิชาการเป่าปี่ให้แก่ผู้สนใจทั้งนอกระบบและในระบบการสอน การสอนนอกระบบบางครั้งก็มิได้เรียกร้องสินจ้างรางวัลใด ๆ

ผลงานการเป่าปี่ของนายควน ทวนยก ไม่ว่าจะเป็นการเป่าปี่หนึ่งตระกูล ปีโนรา ปีระบำศิลปอาชีพ หรือ ปี่มวย ปรากฏเป็นที่ชื่นชอบและเสกสรรความสุขให้แก่ผู้ฟังทั่วไป

นายควน ทวนยกเป็นผู้ทำชื่อเสียงให้แก่สถาบันในนาม นายปีสถาบันราชภัฏสงขลา ทำให้เป็นประโยชน์ ผลพลอยได้ในด้านการประชาสัมพันธ์สถาบันอันเป็นสังคมเล็ก ๆ สังคมหนึ่ง

ด้านเป็นบุคคลผู้มีคุณธรรม

นายควน ทวนยก เป็นตัวอย่าง บุคคลของครอบครัว กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมแบบผัวเดียวเมียเดียว เลี้ยงดูบุตร ให้การศึกษาสมควรแก่อัตภาพ จึงมีชีวิตครอบครัวที่เป็นสุข

นายควน ทวนยก เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน ประหยัด อุตุนอดกลั้น แม้จะได้รับการบีบคั้นทั้งจากบุคคลและสถานการณ์ ทั้งยังมีความกตัญญูกตเวทีเป็นอย่างดี

นายควน ทวนยก เป็นผู้มึ่คุณธรรมของความ เป็นครูสูง นอกจากมีความวิริยะอุตสาหะในการสอนแล้วยังถ่ายทอดวิชาการแก่ศิษย์อย่างไม่ปิดบังอำพรางอีกด้วย นายควน จึงได้รับการยกย่องจากทั้งอาจารย์และ นักศึกษาโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์และ บุคคลทั่วไป โดยเรียกว่า “ครู” ด้วยความเคารพและ ภาคภูมิใจ

ท่ามกลางความที่น่าจะเป็นไป

จากประวัติและผลงานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นายควน ทวนยก เป็นบุคลากรทางด้านวัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางด้านดนตรีพื้นบ้านที่ สะสม สร้างสม และ สืบสม ภูมิปัญญาไว้เป็นมรดก สังคมและมรดกโลก

นายควน ทวนยก จึงเป็นบุคคลที่สมควรได้รับ การยกย่องให้ปรากฏเกียรติและศักดิ์ศรีแก่สังคม ทั้งในระดับสถาบัน ระดับท้องถิ่น ตลอดจนถึงระดับชาติต่อไป ♣

วารสารดวงแก้ว